

حکمرانی آموزش عالی

دیدگاه‌ها و راه‌کارها

تألیف:

دکتر جعفر طوقی بیدآبادی

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

دانش‌آموخته دکترای تخصصی برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی

دانشگاه شهید بهشتی

J_toroghi@sbu.ac.ir

انتشارات گوه‌ر گویا

۱۳۹۸

سرشناسه	:	طرقی بیدآبادی، جعفر، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور	:	حکمرانی آموزش عالی/تالیف جعفر طرقی بیدآبادی.
مشخصات نشر	:	اصفهان: گوهر گویا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۴ ص.: مصور، جدول. ؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۵۳-۰۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	آموزش عالی -- مدیریت
موضوع	:	Education, Higher -- Administration
موضوع	:	آموزش عالی -- ایران -- مدیریت
موضوع	:	Education, Higher -- Iran -- Administration
رده بندی ننگر	:	LB۲۳۴۱/ط۴ح۸ ۱۳۹۸
رده بندی دیویی	:	۱۰۱/۳۷۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۵۹۸۸۹۹

انتشارات گوهر گویا
اصفهان - بلوار آتشکده، ابتدای بزرگراه ۷۰
تلفن : ۰۳۱-۳۷۷۲۲۹۹۹ en_gohargoya@mail.com

- عنوان: حکمرانی آموزش عالی
- تالیف: دکتر جعفر طرقی بیدآبادی
- مدیر تولید و صفحه آرا: امراه نصر
- نوبت چاپ: اول
- سال: ۱۳۹۸
- تیراژ: ۵۰۰
- قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۵۳-۰۰-۲

مراکز پخش: اصفهان: (۱) انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان ۰۳۱-۳۶۶۸۰۰۶۲
(۲) انتشارات گوهر گویا ۰۳۱-۳۷۷۲۲۹۹۹

* تکثیر تمام و یا قسمتی از این اثر بدون اجازه مؤلف/ناشر مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.
* صحت مطالب کتاب به عهده مؤلف/مترجم بوده و ناشر هیچگونه مسئولیتی در این خصوص ندارد.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱
فصل اول تحولات آموزش عالی.....	۱
مقدمه.....	۳
تاریخچه شکل گیری اقتصاد دانش پایه.....	۳
غرب چگونه پیشرفته شد؟.....	۶
با گشت به خود.....	۱۰
چرا آموزش عالی کشور بیمار است؟.....	۱۱
آموزش عالی در تحولات اجتماعی امروز.....	۱۴
الگوهای حکمرانی آموزش عالی.....	۱۶
گسترش آموزش عالی و حکمرانی آموزش عالی.....	۱۹
دیدگاه ها و راه کارها.....	۲۰
فصل دوم سیاست گذاری در آموزش عالی.....	۲۳
مقدمه.....	۲۵
سیاست گذاری سازمانی و مدیریتی.....	۲۶
الگوی اقتضایی سیاست گذاری آموزش عالی.....	۲۸
سطوح سیاست گذاری آموزش عالی.....	۲۸
حلقه گمشده سیاست گذاری آموزش عالی.....	۳۰
سیاست پژوهان ونوسی و سیاست گذاران مریخی.....	۳۱

الگوهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در مدیریت	۳۲
ابعاد تصمیم‌سازی	۳۲
ساختار تصمیم‌گیری در دانشگاه‌های دولتی	۳۴
مکنت و مکانیت دانشگاه	۳۶
دیدگاه‌ها و راه‌کارها	۳۷
فصل سوم اقتصاد دانش‌پایه	۳۹
مقدمه:	۴۱
سیر تکامل علمای صنعتی	۴۱
ظهور جامعه فرا صنعتی	۴۲
نقش دانشگاه در استراتژی اقتصاد دانش‌پایه	۴۳
سیر تحول دانشگاه	۴۵
آموزش کارآفرینی در دانشگاه	۴۷
دانشگاه نسل سه	۴۸
دیدگاه‌ها و راه‌کارها	۴۹
فصل چهارم دانشگاه کارآفرین	۵۱
مقدمه	۵۱
سبک‌های تولید دانش	۵۸
الگوی دانشگاه کارآفرین	۵۹
کارآفرینی در نقشه جامع علمی کشور	۶۱

۶۲.....	طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌ها (KARAD)
۶۳.....	آموزش کارآفرینی و اشتغال
۶۴.....	راه کارهای پرورش کارآفرین
۶۵.....	دیدگاه‌ها و راه کارها
۶۹.....	فصل پنجم سیاست و دانشگاه
۷۱.....	مقدمه
۷۱.....	تاریخ و بیان صنعتی غرب
۷۲.....	دانشگاه نسل چهارم
۷۳.....	دانشگاه در تجربه نیم نوین جهانی
۷۵.....	استراتژی استعمارگر (از یک قرن گذشته)
۷۶.....	نظریه برخورد تمدن‌ها و قدرت دانی
۷۹.....	دولت پنهان جهانی
۸۰.....	دیدگاه‌ها و راه کارها
۸۷.....	فصل ششم دانشگاه تمدن اسلامی
۸۹.....	تعریف مفهومی تمدن
۸۹.....	تحولات تمدن در تاریخ بشر
۹۰.....	دانشگاه در تمدن جهانی
۹۱.....	ویژگی‌های تمدن
۹۲.....	دانشگاه تمدن ساز ایرانی اسلامی

تفاوت دانشگاه ایرانی و دانشگاه‌های پیشرو.....	۹۳
دیدگاه‌ها و راه کارها.....	۹۵
فصل هفتم برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی.....	۹۷
مقدمه.....	۹۹
برنامه‌ریزی مبنای موفقیت کشورهای پیشرو.....	۱۰۲
برنامه‌ریزی تصمیم‌گیری بهینه، تصمیم‌یافته‌های تجربی.....	۱۰۳
روش ساخت سیستم.....	۱۰۳
رویکرد برنامه‌ریزی.....	۱۰۶
اصول عملیاتی برنامه‌ریزی تعاملی.....	۱۰۹
انواع برنامه‌ریزی.....	۱۰۹
دیدگاه‌های نظری توسعه آموزش عالی.....	۱۱۰
جمع بندی.....	۱۱۱
پیشنهاد.....	۱۱۴
منابع فارسی.....	۱۱۵
منابع انگلیسی.....	۱۱۶

پیشگفتار

با ظهور جامعه دانشی و استراتژی‌های توسعه اقتصاد دانش پایه، تغییراتی در مأموریت و تلاش‌های گوناگونی در راستای اصلاحات کار ویژه‌های دانشگاه‌های پیشرو صورت گرفت. بر این اساس دانشگاه‌های تندرو، به صورت فزاینده‌ای در معرض دیدگاه‌های رنجانی از اینکه نظام آموزش عالی چگونه باید حکمرانی شود، قرار گرفتند. همچنین تقاضا برای دانشگاه‌های کارآفرین، سیاست‌گذاران آموزش عالی را به توسعه الگوهای حکمرانی و اغلب تحول‌یابنده از دانشگاه‌های سنتی به دانشگاه‌های نسل سه ترغیب نمود. در سال‌های اخیر، هدف سیاست‌گذاران آموزش عالی، درک محور-های پیشرفت و توسعه اقتصادی و برقراری توازن آموزش عالی با تحولات اقتصادی بوده است. که از نقاط شروع مکرر بازنگری مأموریت‌های آموزش عالی در توجه به ریشه‌های نهادی و تعادل قدرت حکمرانی آموزش عالی است، یعنی تعادل میان الگوی کنترل دولتی^۱ الگوی هومبولتی^۲ (از خود حکمرانی دانشگاهیان) و الگوی بازار محور^۳ (آمریکائی - انگلیسی)، که به بحث کلاک معروف است. امروزه دانشگاه‌های نسل سه بیشتر روی انبوهی بازار محور یا حاکمیت بنگاهی و ویژگی‌های کارآفرینی تأکید دارند. الگوی بازار محور، در اتصال بین دانشگاه‌ها، بازار و جامعه متمرکز شده است، و

^۱ State-control model

^۲ Humboldtian model of academic self-rule

^۳ Anglo-American market-oriented model

به تلاش‌های دانشگاه، برای به دست آوردن سرمایه صنعت از طریق تحقیقات کاربردی تأکید می‌شود.

از آغاز دهه ۱۹۸۰، با افزایش سرمایه‌گذاری در توسعه دانش، ظهور فناوری‌های جدید، گسترش تعاملات جهانی و گسترش نوآوری‌های فناوریانه، اروپا توانست به رشد فزاینده اقتصادی دست یابد. این تاریخ سرآغاز عصر جدید و فاز جدیدی از توسعه بود که به اقتصاد دانش‌پایه نام گرفت، و در پی آن اقتصاد آموزش عالی به عنوان یک شاخه‌ای از اقتصاد دانش در مجمع جهانی اقتصاد مطرح گردید.

همه‌ساله گردم‌های جهانی اقتصاد به عنوان یکی از با ارزش ترین نهاد‌های مشاوره و تصمیم‌گیرنده‌های اقتصادی جهان در دهکده داووس سوئیس برگزار می‌شود. گردمایی جهانی اقتصاد ۲۰۱۹ (داووس) که در آن رهبران کشورها و هزاران فعال از حوزه‌های مختلف در مورد چالش‌های فوری و مهم دنیا به بحث و تبادل نظر می‌پردازند، یکی از محورهای اصلی این گفتگوهای این دوره فناوری و علم است. حال سؤال این است که در عرصه بین‌المللی تقسیم‌بندی جدیدی، آموزش عالی کشور ایران چه نقشی ایفا می‌نماید؟ آیا استراتژی کتب، تبه جهانی از طریق تولید مقاله‌های علمی توسط دانشگاه‌های کشور، قرار گرفتن در مسیر سیاست‌های پنهان مجمع جهانی اقتصاد نیست؟ مطالعه این نوشتار زمینه بحث و تبادل نظر دانشگاهیان و صاحب‌نظران آموزش عالی کشور را فراهم می‌نماید.